

MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
ŠTÁTNY ARCHÍV V KOŠICIACH

KRAJSKÉ A MIESTNE ORGANIZÁCIE POLITICKÝCH
STRÁN SO SÍDLOM V KOŠICIACH
1938 – 1991

SKUPINOVÝ INVENTÁR

Erik Dulovič

Košice 2014

Súčasná politologická literatúra ponúka jednu z mnohých definícií politickej strany ako dobrovoľnej, otvorenej organizácie, ktorej členovia majú spoločné predstavy a záujmy a usilujú sa o politickú moc prostredníctvom volieb. Politické strany sa podieľajú na spájaní záujmov jednotlivcov a skupín a teda na konfrontácii ich požiadaviek, potrieb a postojov. Ako organizačné štruktúry schopné pôsobiť na ústavné inštitúcie západoeurópskych spoločností sa politické strany objavovali od polovice 19. storočia. Vývoj politických strán smeroval pod vplyvom rozširujúceho sa volebného práva postupne od strán elít k masovým politickým stranám.¹

Počiatky formovania politických strán v Uhorsku súvisia s pôsobením uhorského snemu, na pôde ktorého dochádzalo počas 40. rokov 19. storočia k názorovým stretom medzi konzervativizmom a liberálnymi modernizačnými tendenciami. Pôsobenie politických strán v Uhorskom kráľovstve sa mohlo rozvíjať až po definitívnom vyriešení štátoprávnej otázky po tzv. rakúsko-uhorskom vyrovnaní v roku 1867. Prednosť pred ideologickým formovaním podľa línie konzervativizmus - liberalizmus mali v prípade relevantných politických strán (Strana vyrovnania Ferencza Deáka, Liberálna strana, Nezávislá strana osemaštyridsiatikov) postoje k rakúsko - maďarskému vyrovnaniu. Politické strany zastupovali prevažne zájmy vidieckych pozemkových vlastníkov a príslušníkov aristokracie. Parlamentné spektrum dopĺňali politické strany formované na konfesionálnom alebo národnostnom základe, ako napr. Katolícka ľudová strana, Slovenská národná strana. Uhorské politické strany pôsobili z hľadiska organizačnej štruktúry skôr ako voľné politické združenia, ktoré aktivizovali svoju činnosť len pred konaním parlamentných volieb. Rozvoj politických strán, ktorých kandidáti obsadzovali miesta v 409-člennej poslaneckej snemovni parlamentu, obmedzovali limity volebného práva (okolo 6 % obyvateľstva)²

Prvé parlamentné voľby do krajinského snemu sa uskutočnili v Košiciach v júni 1848. Z oprávneného počtu 666 voličov sa volieb zúčastnilo 407 osôb, ktorí zvolili za košického poslanca baróna Pavla Luzsénszkého, statkára a predstaviteľa maďarskej aristokratickej vrstvy. Stranícka diferenciácia občanov Košíc sa prejavila po schválení rakúsko-uhorského vyrovnania. Príklon poslanca Luzsénszkého k opozičnej politike Kolomana Tiszu, žiadajúceho úplnú nezávislosť Uhorska, sa stretol s odporom členov mestského zastupiteľstva, ktorí podporovali vládnu konzervatívnu pravicu združenú okolo F. Deáka. V 70. rokoch 19. storočia ovládla stranícku politiku Košíc Strana ľavého streda K. Tiszu. Na zásadách liberalizmu v politickom živote, hospodárstve a kultúre združila nastupujúcu politickú generáciu z radov buržoáznej

¹ ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Úvod do současné politologie*. Praha : 2002, s. 87-97.

² LIPTÁK, Ľubomír (ed.). *Politické strany na Slovensku 1860-1989*. Bratislava : 1992; KONTLER, László. *Dějiny Maďarska*. Praha : 2001.

vrstvy a inteligencie (právnici, advokáti). Tlačovou platformou strany sa stal prvý opozičný mimopeštiansky týždenník *Abauj Kassai Közlöny*.

Spojenie Strany ľavého streda a časti Deákovej konzervatívnej platformy do Liberálnej strany vedenej Kolomanom Tiszom (r. 1875) bolo odrazom myslenia prevažnej časti maďarskej politickej elity, že rakúsko-uhorské vyrovnanie sa prestalo vnímať ako štátoprávne provizórium. Vybudovanie maďarského národného štátu na liberálnych princípoch sa stalo atraktívnym pre voličov tejto strany, často existenčne závislých na rozhodnutiach vládnej moci. K zvoleniu vládnych kandidátov za poslancov tak postačovalo niekoľko sto hlasov úradníkov a židovských obchodníkov a remeselníkov (Michal Juhász, Emanuel Péchy, Mór Jókai). V 90. rokoch 19. storočia dochádza ku kríze dualistického systému (pád Tiszovej vlády r. 1890) a aktivizácii nových politických subjektov: konzervatívne orientovanej Národnej strany Alberta Apponyiho, Katolíckej ľudovej strany grófa Ferdinanda Zichyho, Sociálnodemokratickej strany Uhorska. V parlamentných voľbách roku 1892 podporilo z 1603 zapísaných voličov víťazného kandidáta Apponyiho strany Ákosa Beöthyho 695 Košičanov. V meste vtedy žilo 28 884 obyvateľov. Tlačovým orgánom vládnej Liberálnej strany, od r. 1910 Národnej strany práce, bol týždenník *Kassai Szemle*, z ktorého vznikol prvý maďarský denník *Felsőmagyarország*. Klerikálna politická skupina za podpory rímskokatolíckeho biskupa Augustína Fischer-Colbrie prezentovala myšlienky kresťanského socializmu na stránkach týždenníka *Felsővidék* (r. 1901) a neskôr denníka *Felvidéki Ujság*. V období rokov 1900-1914 sa prejavoval silný vplyv straníckych centrál v Budapešti na politický život v Košiciach, keď miestne politické skupiny slúžili len ako predĺžená ruka aktuálnej politickej línie v mocenskom centre. Väčšina zvolených poslancov, ako napr. bývalý zemplínsky župan Vojtech Hadik alebo minister vnútra gróf Július Andrássy, nebývala v Košiciach a tomu zodpovedala aj ich (ne)obhajoba záujmov mesta v parlamente. Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva sa hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho života Košičanov už dotýkali bezprostredne, preto vzbudzovali oprávnenú pozornosť. V roku 1901 malo zastupiteľstvo mesta Košice 102 členov, z toho 51 poslancov bolo delegovaných na základe virilizmu. Zvyšní volení poslanci mali 6-ročné funkčné obdobie, pričom polovica zboru sa volila každé tri roky.³

Fenomén masových politických strán do politického života košického regiónu priniesol nový demokratický systém a radikálna zmena volebného práva spojená so vznikom Československa v roku 1918. Oproti volebnej praxi v Uhorsku sa uplatnilo všeobecné a tajné hlasovacie právo, prvýkrát s účasťou žien. Voľby sa konali počas jedného dňa – v nedeľu. V medzivojnovom Československu pristupovali obyvatelia Košíc k volebným urnám počas volieb

³ POTEĽRA, Michal. *Politický život v Košiciach v rokoch 1848-1900 I.* Košice : 1983; MIHÓKOVÁ, Mária. *Politický život v Košiciach v rokoch 1901-1918 I.* Košice : 1979.

do mestského zastupiteľstva (r. 1923, 1927), župného zastupiteľstva Košickej župy (r. 1923), krajinského zastupiteľstva na Slovensku a do Poslaneckej snemovne a Senátu Národného zhromaždenia. Do Poslaneckej snemovne mohol voliť občan, ktorý dosiahol 21 rokov, a byť zvolený, ak zavŕšil 30. rok. Aby sa zamedzilo straníckej roztrieštenosti parlamentu, zaviedol sa zložitý systém prepočítavania získaných hlasov v troch skrutíniách, ktorý celkovo znevýhodňoval malé strany. Zákon o voľbách do Poslaneckej snemovne rozdeľoval územie Slovenska na sedem volebných krajov. XX. košický volebný kraj tvorila Novohradská župa a časti Gemerskej, Abovsko-turnianskej (vrátane Košíc), Zemplínskej, Spišskej a Užhorodskej župy. Vo voľbách do Senátu bolo Slovensko rozdelené do štyroch volebných krajov, Košice patrili do XI. novozámockého volebného kraja. Najviac politických strán a koalícií počas predmníchovského Československa kandidovalo v roku 1929 – 29.

Obyvatelia Košíc uprednostnili v parlamentných voľbách tradične opozičné strany (komunisti, maďarskí kresťanskí socialisti). Pozoruhodným bol fakt, že zisky maďarských politických strán naďalej vysoko prevyšovali počet tých 22% Košičanov, ktorí sa prihlasovali k maďarskej národnosti. Slabé výsledky v Košiciach dosahovala Republikánska strana zemedelského a maloroľníckeho ľudu (agrárnici), ktorá bola najvplyvnejšou politickou stranou medzivojnového Československa. Zákon o obecnom zriadení na Slovensku z roku 1922 stanovil počet členov mestského zastupiteľstva v Košiciach na 48 členov. Dňa 16. septembra 1923 bolo v prvých obecných voľbách po vzniku Československej republiky odovzdaných v Košiciach 23 219 platných hlasov. V mestskom zastupiteľstve Košíc v 20. rokoch mali najväčšie zastúpenie politické strany, ktoré zaujímali k vláde opozičný postoj: Krajinská kresťansko-socialistická strana, KSČ a Maďarská národná strana. Vláda preto opakovane využila zákonnú možnosť menovať do mestského zastupiteľstva piatich odborníkov s hlasovacím právom. Spolu s tromi mestskými notármi, taktiež s možnosťou hlasovania, tak docielila elimináciu volebných ziskov opozičných strán.

Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva Košíc (hlasy/mandáty)

	1923	1927
Krajinská kresťansko-socialistická strana	6052/13	5019/11
Komunistická strana Československa	5129/11	4244/9
Združené obč. strany/Maďarská nár. strana	800/1	3072/7
Československá strana socialistická	2002/4	2135/5
Hlinkova slovenská ľudová strana	2246/5	1140/2
Československá sociálnodemokratická strana	1229/3	1612/4
Republikánska strana/Čs. národná demokracia	1789/4	474/1
Maďarsko-nemecká sociálnodemokratická strana	553/1	---

Čs. národná demokracia/Slov. národná strana	---	833/2
Židovská miestna strana	929/2	---
Židovská strana/Židovská hospodárska strana	707/1	1345/3
Legionársko-vojenská strana	1265/2	---
Čs. remeselnícka a obchodnícka strana	518/1	984/2
Národná strana práce	---	1168/2

Počas Tretej republiky 1945-1948 pôsobenie politických strán prebiehalo v rámci Národného frontu - novovytvorenej politickej štruktúry so silným vplyvom KSČ, ktorá obmedzovala počet politických strán na Slovensku na štyri, vylučovala reálnu opozičnú činnosť a oslabila úlohu parlamentu. Výrazné víťazstvo Demokratickej strany vo voľbách v roku 1946 (62 % hlasov) jej umožnilo po reorganizácii národných výborov obsadiť 73 miest predsedov okresných národných výborov z celkového počtu 79. Po februári 1948 získala KSČ na vyše 40 rokov politický monopol zakotvený v čs. ústave. V politickom systéme Národného frontu naďalej pôsobilo niekoľko politických strán, avšak bez politického vplyvu. V prvých slobodných voľbách do Slovenskej národnej rady v roku 1990 zvíťazila Verejnosc' proti násiliu (29,3 %) pred Kresťanskodemokratických hnutím (19,2 %).⁴

VÝVOJ A DEJINY FONDŮV

V roku 1988 boli zo strany Krajskej knižnice v Košiciach odovzdané Štátnemu oblastnému archívu v Košiciach materiály, ktoré boli dodatočne začlenené do sprístupneného archívneho fondu Krajská knižnica v Košiciach 1924-1974. Z týchto písomností bola vyčlenená evidenčná kniha členov Zjednotenej maďarskej strany z Košíc a okolia.

V rokoch 2000 a 2002 prevzal Štátny archív v Košiciach písomnú pozostalosť po košickom bibliografovi a historikovi Michalovi Potemrovi. Jej súčasťou boli aj materiály Miestnej organizácie Strany Slovenskej národnej jednoty v Košiciach, ktoré neboli zaradené do osobného fondu Michal Potemra 1922-2002. Niekoľko dokumentov zaradených do tohto fondu pochádza od rímskokatolíckeho kňaza prof. Antona Harčara.

⁴ LIPTÁK, Lubomír (ed.). *Politické strany na Slovensku 1860-1989*. Bratislava : 1992; KIRST, Jozef – PŮTEMRA, Michal. *Mestská správa v Košiciach v rokoch 1848-1945. Tematická bibliografia I*. Košice : 1984; DULOVÍČ, Erik. *Volebná kampaň v medzivojnových Košiciach 1920-1929*. Textová príloha k výstave usporiadanej v ŠVK v Košiciach v decembri 2002.

V roku 1970 bol zo Štátneho slovenského ústredného archívu v Bratislave odovzdaný Štátnemu archívu v Košiciach materiál s označením Policajné riaditeľstvo v Košiciach. Pri jeho spracovaní sa zistilo, že obsahoval nielen písomnosti, pochádzajúce od viacerých čs. a maďarských bezpečnostných orgánov z územia Slovenska, ale aj z pôsobenia Oblastného sekretariátu Demokratickej strany v Košiciach.

Pri triedení archívneho fondu Vsl. krajský výbor Národného frontu v Košiciach 1960-1990 boli vyčlenené písomnosti, pochádzajúce z činnosti košických krajských organizácií Strany slobody a Strany slovenskej obrody. Niekoľko dokumentov z fondu Východoslovenský krajský výbor Strany slobody v Košiciach 1978-1991 sme získali od bývalého tajomníka Mestského výboru Strany slobody zo začiatku 90. rokov 20. storočia Ondreja Tunegu. Štúdium spisu č. 3 inv. č. 19 v tomto fonde je obmedzené na základe § 13 ods. 5 zákona č. 395/2002 o archívoch a registratúrach – prístup k osobným údajom je umožnený po uplynutí 90 rokov od vzniku záznamu alebo po predložení písomného súhlasu s osvedčeným podpisom dotyčnej fyzickej osoby, príp. jemu blízkej osoby.

ARCHÍVNA CHARAKTERISTIKA FONDOV

Štruktúra fondov je nasledovná:

I. Obvodný sekretariát Egyesült Magyar Párt v Košiciach 1938-1940

1. Úradné knihy

II. Miestna organizácia Strany slovenskej národnej jednoty v Košiciach 1941-1944

1. Úradné knihy

2. Spisy

3. Rôzne

III. Oblastný sekretariát Demokratickej strany v Košiciach 1945-1948

1. Spisy

2. Rôzne

IV. Východoslovenský krajský výbor Strany slobody v Košiciach 1978-1991

1. Úradné knihy (zápisnice)

2. Spisy

Mestská organizácia Strany slobody v Košiciach 1987-1991

1. Spisy

3. Rôzne

V. Východoslovenský krajský výbor Strany Slovenskej obrody v Košiciach 1979-1984

1. Úradné knihy (zápisnice)

2. Spisy

3. Rôzne

Pri usporiadaní fondov je uplatnené diplomatické hľadisko. Spisy a zápisnice sú usporiadané chronologicko-numericke. Inventárnu jednotku pri úradných knihách tvorí jeden zväzok. Pri úradných knihách (nezviazaných zápisniciach zo zasadnutí krajských výborov) fondu Vsl. krajský výbor Strany slobody v Košiciach a fondu Vsl. krajský výbor Strany Slovenskej obrody v Košiciach tvorí inventárnu jednotku súbor zápisníc za jeden rok. Pri spisoch tvorí inventárnu jednotku súbor spisov rovnakej vecnej skupiny za jeden kalendárny rok. Do skupiny Rôzne sú zaradené tlačové materiály jednotlivých politických strán (predvolebné materiály, stranícka tlač, členské prihlášky), brožúry, týkajúce sa z obsahového hľadiska činnosti politických strán (právne normy, volebné programy Národného frontu vo Vsl. kraji), xerokópie straníckych dokumentov získaných v iných archívoch. Kvôli zlomkovitému charakteru boli písomnosti Mestskej organizácie Strana slobody v Košiciach (cca 3 cm) zaradené do archívneho fondu Vsl. krajský výbor Strany slobody v Košiciach 1978-1991. Zachovalosť fondov je s výnimkou fondu Miestnej organizácie Strany slovenskej národnej jednoty v Košiciach 1941-1944 na dobrej úrovni. Skupinový inventár obsahuje spoločný register osobný, korporácií, miestny a vecný. Čísla v registroch odkazujú na poradové číslo fondu (I.-V.) a inventárne číslo oddelené lomkou.

ROZBOR OBSAHU FONDŮV

Skupinový inventár Krajské a miestne organizácie politických strán so sídlom v Košiciach 1938 – 1991 predstavuje napriek svojmu zlomkovitému charakteru dôležité primárne pramene k štúdiu zameranému na pôsobenie, organizačnú štruktúru a personálne zloženie piatich politických strán, pôsobiach v Košiciach a na východnom Slovensku. Širšiu pramennú základnu k téme národnostnej politiky horthyovského Maďarska na obsadených územiach poskytujú memorandá SSNJ z rokov 1942-1943. V zachovaných dokumentoch doložená široko rozvetvená organizačná sieť Demokratickej strany na východnom Slovensku (stavovské a mládežnícke organizácie, tlač) bola jedným z predpokladov výraznej porážky komunistov vo voľbách roku 1946.

Triedenie, usporiadanie a inventarizáciu fondov vykonal a skupinový inventár vypracoval odborný radca ŠA v Košiciach Mgr. Erik Dulovič, PhD.

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

čs. - československý

DS – Demokratická strana

KSČ – Komunistická strana Československa

KSS – Komunistická strana Slovenska

KV – krajský výbor

MNV – miestny národný výbor

OMD – Odbor mladých demokratov

OS – oblastný sekretariát

r. kat. - rímskokatolícky

SNR – Slovenská národná rada

SSNJ – Strana slovenskej národnej jednoty

Vsl. – východoslovenský

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- DEÁK, Ladislav. Zjednotenie maďarských opozičných strán roku 1936 na Slovensku. In *Historický časopis*, 1998, roč. 46, č. 4, s. 579-588,
- ELIÁŠ, Štefan. *Michal Potemra (1830) 1922-2020. Osobný fond. Inventár*. Košice : 2003,
- KIRST, Jozef – POTE MRA, Michal. *Mestská správa v Košiciach v rokoch 1848-1945. Tematická bibliografia I*. Košice : 1984,
- KONTLER, László. *Dějiny Maďarska*. Praha : 2001,
- LIPTÁK, Lubomír (ed.). *Politické strany na Slovensku 1860-1898*. Bratislava : 1992,
- MIHÓKOVÁ, Mária. *Politický život v Košiciach v rokoch 1901-1918 I*. Košice : 1979.
- MITÁČ, Ján. Strana Slovenskej národnej jednoty na okupovanom území južného Slovenska v rokoch 1941-1944. In *Pamäť národa*, 2010, roč. 6, č. 3, s. 4-18,
- POTE MRA, Michal. *Politický a hospodársky život v Košiciach v rokoch 1938-1945. Tematická bibliografia I*. Košice : 1986
- POTE MRA, Michal. *Politický život v Košiciach v rokoch 1848-1900 I*. Košice : 1983,
- RUŽIČKA, Ladislav. *Policajné riaditeľstvo v Košiciach 1920-1938. Inventár*. Košice : 1971,
- ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Úvod do současné politologie*. Praha : 2002,
- ŠUTAJ, Štefan. *Občianske politické strany na Slovensku v rokoch 1944-1948*. Bratislava : 1999.

I. Obvodný sekretariát Egyesült Magyar Párt v Košiciach 1938-1940

Egyesült Magyar Párt (Zjednotená maďarská strana), tiež Egyesült Országos Keresztény Szocialista és Magyar Nemzeti Párt (Zjednotená krajinská kresťansko-socialistická a maďarská strana), pôsobila v Košiciach od roku 1936. Utvorila sa na zlučovcom zjazde dvoch maďarských pravicových politických strán Krajinskej kresťansko-socialistickej strany a Maďarskej národnej strany v Nových Zámkoch v júni 1936 pod tlakom maďarskej vlády. Poprednými predstaviteľmi strany sa stali predseda Andor Jaross, Ján Esterházy a Gejza Szüllő. Aj keď úzko spolupracovala s Budapešťou na iredentistickom programe obnovy uhorského štátu, pokračovala aj v predchádzajúcich snahách kresťanských socialistov získavať do svojich radov aj obyvateľov nemaďarskej národnosti (konceptia „praobyvateľov“). Verejná politická činnosť bola programovo zameraná na presadenie legislatívnej autonómie Slovenska a Podkarpatskej Rusi a v nej širokej samosprávy maďarskej komunity, cirkevnej samosprávy, zriadenie maďarských diecéz... V Košiciach stranu reprezentovali predseda oblastného sekretariátu Július Wirth, zástupca starostu Ladislav Toszt, farár Barnabáš Toszt, senátor Mikuláš Pajor. Košický sekretariát strany sa stal organizačnou základňou pre vznik Maďarskej národnej rady 7. októbra 1938, požadujúcej pripojenie južného Slovenska k Maďarsku. Po Viedenskej arbitráži taktiež organizačne pripravil privítanie maďarského regenta Horthyho za účasti maďarskej politickej špičky. Strane sa nepodarilo presadiť iniciatívu, aby sa Košice stali sídlom Ministerstva pre Hornú zem (Felvidék). Za mesto Košice bol do dolnej komory budapeštianskeho parlamentu kooptovaný Mikuláš Pajor, do hornej snemovne predseda košickej mestskej organizácie B. Toszt. Po obnovení civilnej správy v decembri 1938 sa tlačovým orgánom oblastnej pobočky strany stal denník *Felvidéki Ujság*. Mestská organizácia Zjednotenej maďarskej strany v Košiciach mala 868 členov, prevažne remeselníkov a obchodníkov rôznej národnosti a vierovyznania. Stranícke štruktúry v Abovsko-turnianskej župe pod vedením baróna Petra Schella sa zameriavali na rozširovanie členskej základne aj na slovenskom vidieku. Slovenské členstvo strany zastupoval v parlamente Anton Kadlec. V Košiciach bola z jednotlivých odborov strany najaktívnejšou sekcia remeselníkov a obchodníkov (predseda Július Helyei), ktorá sa zameriavala na získavanie verejných objednávok pre „hornozemské“ členstvo.

Zjednotená maďarská strana sa pokladala za výlučnú reprezentanku maďarských záujmov na obsadenom južnom Slovensku a odmietala preto na tomto území zakladanie pobočiek ďalších maďarských politických strán. Na celokrajinskej úrovni ju zastupovali Andor Jaross, Gejza Szüllő a Jozef Szent-Iványi. Komárňanský stranícky program z januára 1939 požadoval uzákonenie všeobecného a tajného hlasovacieho práva, premenu Hornej snemovne na základe princípov korporativizmu, revíziu čs. pozemkovej reformy v neprospech slovenských roľníkov a

kolonistov, obmedzenie židovského obyvateľstva v politickom a hospodárskom živote, ochranu remeselníkov pred veľkokapitálom. V marci 1940 strana v Košiciach rozhodla o svojom rozpustení a včlenení do Strany maďarského života ministerského predsedu Pavla Telekyho.¹

---

¹ POTEMRA, Michal. *Politický a hospodársky život v Košiciach v rokoch 1938-1945. Tematická bibliografia I.* Košice : 1986, s. 130-145; DEÁK, Ladislav. Zjednotenie maďarských opozičných strán roku 1936 na Slovensku. In *Historický časopis*, 1998, roč. 46, č. 4, s. 579-588.

Obvodný sekretariát Egyesült Magyar Párt v Košiciach 1938-1940

1. Úradné knihy

Inv. č.	Sign.	Č. spisu	Časový rozsah	Č. škat.
1		1	1938–1940	1
Evidenčná členská kniha Obvodného sekretariátu Egyesült Magyar Párt (Zjednotenej maďarskej strany) z Košíc a okolia.				
201 listov				

Názov archívu: Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Košiciach

Názov fondu a značka: Obvodný sekretariát Egyesült Magyar Párt v Košiciach 1938-1940 (OS EMP KE)

Typ pomôcky: skupinový inventár

Časový rozsah: 1938 - 1940

Miesto uloženia fondu: Košice, Bačíkova 1

Počet inventárnych jednotiek: 1

Počet evidenčných jednotiek: 1

Stav ku dňu: 31. 12. 2014

Fond usporiadal a skupinový inventár zostavil: Mgr. Erik Dulovič, PhD.

Počet strán: 3

Počet exemplárov: 3

Prepísal: Mgr. Erik Dulovič, PhD.

Zaviazal: Knihárska dielňa ŠA v Levoči

Skupinový inventár schválila: PhDr. M. Ostrolucká, riaditeľka ŠA v Košiciach

II. Miestna organizácia Strany slovenskej národnej jednoty v Košiciach 1941-1944

Strana Slovenskej národnej jednoty, politický subjekt, zastupujúci záujmy Slovákov v Maďarsku po prijatí Viedenskej arbitráže, bola založená v auguste 1941. Vznikla po obštrukciách maďarskej vlády (zamedzenie pôsobenia Hlinkovej slovenskej národnej strany na obsadenom území, podpora tzv. slovjackému hnutiu Viktora Dvortsáka) potom, ako vláda 1. Slovenskej republiky začala uplatňovať v oblasti národnostných práv princíp reciprocity. Iniciátormi strany sa stali slovenskí verejní pracovníci sústredení okolo novozámockej redakcie týždenníka *Slovenská jednota* a jej košickej pobočky. Predsedom strany sa stal prepustený profesor slovenského gymnázia v Košiciach a redaktor *Slovenskej jednoty* Emanuel Böhm, generálnym tajomníkom Jozef Kelemen z Komjatíc. Generálny sekretariát strany sa vytvoril v Budapešti a obvodné sekretariáty v Košiciach, Nových Zámkoch, Lučenci, Sobranciach, Békešskej Čabe. Košický obvodný sekretariát SSNJ s pôsobnosťou pre košickú a čiastočne aj sedmohradskú oblasť viedol penzionovaný učiteľ z Čane Július Groboň, organizačným tajomníkom sa stal František Zamborský. Miestna organizácia SSNJ v Košiciach vznikla vo februári 1942 pod vedením Ladislava Štofka. Do roku 1944 mala v členskej evidencii zapísaných 559 žien a mužov prevažne z maloroľníckeho a remeselníckeho prostredia.

Strana bola úzko prepojená s bratislavskou vládnuou mocou, čomu zodpovedalo aj uplatňovanie autoritatívnych princípov pri jej organizačnom budovaní (systém menovaných funkcionárov). V roku 1944 mala SSNJ založených 94 miestnych organizácií s takmer 20 000 členmi. Maďarská vláda uplatňovala voči SSNJ regionálne selektívny prístup: nerušené pôsobenie v Nitriansko-bratislavskej a Tekovsko-hontianskej župe, obmedzená činnosť na východnom Slovensku v prospech Dvortsákovho hnutia, zamedzenie činnosti na Podkarpatskej Rusi. Hlavnou politickou agendou bola obhajoba občianskych a národných práv Slovákov, hrubo potlačovaných maďarskou vládnuou mocou (úradné vykazovanie obyvateľov slovenskej národnosti na územie Slovenskej republiky, revízie štátneho občianstva, rušenie slovenských škôl, rušenie živnostenských oprávnení, prekladanie nespoľahlivých občanov mimo etnicky zmiešaných území). Na zostavení najznámejšieho protestného memoranda, predloženého maďarskému predsedovi vlády Mikulášovi Kállayimu v júni 1942, sa podieľali košickí vysokoškooláci Janko Bačík a Michal Potemra. Požadovalo nerušené zakladanie miestnych stranických organizácií, zrovnoprávnenie používania slovenského jazyka na zmiešaných územiach, zastúpenie Slovákov v parlamente, zriadenie slovenských škôl a kultúrnych spolkov, zamedzenie maďarizácie v cirkvi, odškodnenie osôb postihnutých prepustením z verejných služieb. Okrem predkladania protestných žiadostí maďarským vládnuou inštitúciám košický

obvodný sekretariát SSNJ napr. organizoval zbierky pre sociálne odkázané slovenské obyvateľstvo, postihnutých kolonistov...

V súvislosti s nariadením o rozpustení všetkých politických strán z augusta 1944 ukončil svoju činnosť aj obvodný sekretariát SSNJ v Košiciach. Tesne po oslobodení východného Slovenska vo februári 1945 vyzval košický obvodný predseda SSNJ Štefan Kaifer bývalých členov, aby sa zapojili do verejného života v slobodnom Československu a to prostredníctvom vstupu do Demokratickej strany alebo KSS.¹

---

¹ MITÁČ, Ján. Strana Slovenskej národnej jednoty na okupovanom území južného Slovenska v rokoch 1941-1944. In *Pamäť národa*, 2010, roč. 6, č. 3, s. 4-18; POTE MRA, Michal. *Politický a hospodársky život v Košiciach v rokoch 1938-1945. Tematická bibliografia I.* Košice : 1986, s. 108-122.

**Miestna organizácia Strany slovenskej národnej jednoty v Košiciach
1941-1944**

1. Úradné knihy

Inv. č.	Sign.	Č. spisu	Časový rozsah	Č. škat.
1		1	1941	1

Kniha členov Miestnej organizácie SSNJ v Košiciach.

2. Spisy

2		1-2	1941	1
Návrh organizačného poriadku SSNJ (1), zoznam členov z Košíc a okolitých obcí (2).				
3		1-4	1942	1
Organizačný poriadok SSNJ (1), oznámenie obvodného tajomníka SSNJ v Košiciach Júliusa Grobona o zriadení detskej opatrovne (2), Memorandum SSNJ z 13. 6. 1942 predložené maďarskému ministerskému predsedovi (3), Memorandum SSNJ zo 7. 10. 1942 predložené maďarskému ministrovi školstva (4).				
4		1-4	1943	2
Obežník Obvodného sekretariátu SSNJ o vyberaní členských príspevkov (1), hlásenie Generálneho sekretariátu SSNJ o usporiadaní Vianočného trhu v Košiciach (3), Memorandum SSNJ o revízii čs. pozemkovej reformy v Maďarsku z 1. 10. 1943 predložené Slovensko-maďarskej zmiešanej komisii (4).				
5		1	1944	2
Oznam pre čitateľov Slovenskej jednoty o prerušení vydávania novín (1).				

3. Rôzne

6	1-17	1939-1945	2
---	------	-----------	---

Nariadenie maďarského ministerského predsedu Bélu Imrédyho č. 9.700/1938 o vykonávaní občianskeho súdneho poriadku na obsadenom južnom Slovensku (1), nariadenie maďarského ministerstva vnútra č. 44.800/1939 o používaní vodičských preukazov na obsadenom južnom Slovensku (2), nariadenie maďarského ministerského predsedu Pála Telekiho č. 3.570/1939 o platnosti čs. súdnych rozhodnutí na obsadenom južnom Slovensku (4), brožúra Ľudovíta Bazovského "Prípady Dra Ľudovíta Bazovského" z r. 1940 - xerokópia (7), návrh Obvodného sekretariátu SSNJ v Košiciach na zriadenie slovenskej triedy na miestnej priemyselnej škole - xerokópie (8), štúdia Józsefa Deáka "A szlovákság kül- és belpolitikai útja 1918-tól" uverejnená v Kisebbségi Körlevél č. 3/1942 (9), novinové karikatúry členov redakcie Slovenskej jednoty (10), žiadosť SSNJ o zastúpenie v mestskom zastupiteľstve Košíc - xerokópia (11), Pamätný spis Béke Párt (Strany mieru) z februára 1944 (13), článok Antona Harčara "Východoslovenský odboj na okupovanom území" uverejnený v denníku Demokrat z 28. 8. 1945 - xerokópia (15).

Názov archívu: Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Košiciach

Názov fondu a značka: Miestna organizácia Strany slovenskej národnej jednoty v Košiciach 1941-1944 (MO SSNJ KE)

Typ pomôcky: skupinový inventár

Časový rozsah: 1941 - 1944

Miesto uloženia fondu: Košice, Bačikova 1

Počet inventárnych jednotiek: 6

Počet evidenčných jednotiek: 2

Stav ku dňu: 31. 12. 2014

Fond usporiadal a skupinový inventár zostavil: Mgr. Erik Dulovič, PhD.

Počet strán: 4

Počet exemplárov: 3

Prepísal: Mgr. Erik Dulovič, PhD.

Zaviazal: Knihárska dielňa ŠA v Levoči

Skupinový inventár schválila: PhDr. M. Ostrolucká, riaditeľka ŠA v Košiciach

III. Oblastný sekretariát Demokratickej strany v Košiciach 1945-1948

Predpokladom pre založenie miestnych a regionálnych organizácií Demokratickej strany na východnom Slovensku bolo oslobodenie tohto územia Sovietskou armádou a čs. vojenskými jednotkami v januári 1945. Okresná organizácia DS v Košiciach sa utvorila 18. februára 1945. V tomto období sídlil v meste aj Ústredný sekretariát DS pod vedením Fedora Hodžu. Popri predstaviteľoch občianskeho protifašistického odboja sa na budovaní organizačných štruktúr DS v Košiciach a okolí podieľali aj bývalí členovia SSNJ (E. Böhm). Ustanovujúci zjazd delegátov DS z oslobodeného územia (32 okresov) sa konal 4. apríla 1945 v Košiciach. V programovom vyhlásení „Za demokratickú, pokrokovú a sociálne spravodlivú republiku“ sa prihlásili k jednotnej Československej republike postavenej na rovnoprávných vzťahoch slovenského a českého národa. Podľa dočasného organizačného štatútu tvorili dočasné orgány DS: miestna organizácia, okresná organizácia (združovala všetky miestne organizácie v politickom okrese), výkonný výbor a predsedníctvo. Prvý celonárodný zjazd DS v júli 1945 v Martine zvolil za svojho predsedu Jozefa Lettricha, predsedu SNR. Rezolúcia I. zjazdu strany obsahovala ako hlavné programové zásady: spojenectvo so Sovietskym zväzom, zabezpečenie občianskych slobôd, spolupráca s KSS v rámci Národného frontu, reorganizácia národných výborov podľa demokratických princípov, prevedenie pozemkovej reformy. Členská základňa z obdobia martinského zjazdu sa z počtu 50 000 členov rozšírila v predvolebnom období roku 1946 na 260 000 členov. Výsledkom hlasovania zjazdu delegátov národných výborov v Banskej Bystrici v auguste 1945 bolo nasledovné zastúpenie v Dočasnom národnom zhromaždení: 40 zástupcov DS, 40 zástupcov KSS a 20 členov masových organizácií. Pred májovými voľbami roku 1946 uzavrelo vedenie DS s predstaviteľmi katolíckeho prúdu tzv. Aprílovú dohodu, ktorou sa eliminovalo pôsobenie Kresťansko-republikánskej strany (neskôr Strany slobody). Utvorilo sa užšie predsedníctvo DS (J. Lettrich, E. Böhm, Miloš Bugár, Andrej Cvinček, Kornel Filo, Fedor Hodža, Ján Kempný, Ján Ursíny a Ivan Pietor), ktoré malo za úlohu vydávať „*organizačné a taktické smernice*“ pre postup strany v politickom živote na Slovensku. Na výraznom úspechu DS v parlamentných voľbách (62 %) sa podieľali voliči z východného Slovenska, keď z desiatich slovenských okresov, kde získala strana najviac hlasov, bolo sedem z tejto oblasti. Zo 100 poslaneckých miest v SNR obsadila Demokratická strana 63. Prevažne išlo o členov strany z krajských a oblastných organizácií. V 300-člennom Ústavodarnom národnom zhromaždení mala DS 43 poslancov. Vo vláde stranu zastupovali podpredseda vlády J. Ursíny, minister dopravy Ivan Pietor, minister pre zjednotenie zákonov Mikuláš Franek a štátny tajomník ministerstva obrany Ján Lichner. V tomto období DS zamestnávala mimo ústredných orgánov 10 oblastných a 77 okresných tajomníkov. Tlak KSČ, volebného víťaza na celoštátnej úrovni, ale aj

českých centralistických politických strán spôsobil, že DS nemohla naplno využiť svoj volebný triumf. Nerealizovalo sa väčšie zapojenie katolíckych zástupcov do verejných funkcií ani jej koncepcia pozemkovej reformy, nezabránila poprave bývalého prezidenta prvej Slovenskej republiky Jozefa Tisu. Mocenský vplyv DS sa výrazne oslabil v súvislosti s komunistickou kampaňou o odhalení „protištátneho sprisahania“ v septembri 1947 (zatknutie generálnych tajomníkov Bugára a Kempného a odstúpenie Ursínyho z vlády) a následnou reorganizáciou Zboru povereníkov (strata troch povereníckych miest). Po podaní demisie členov nekomunistických politických strán 20. 2. 1948, boli povereníci za DS protiprávne zbavení svojich funkcií. Väčšina vedúcich predstaviteľov DS po protištátnom komunistickom prevrate zvolila odchod do emigrácie.

Do októbra 1945 tvorila provizórnu regionálnu zložku strany Expozitúra DS pre východné Slovensko riadená Jozefom Stykom. Jej funkciu prevzali oblastné sekretariáty (OS) Demokratickej strany, ktoré mali povinnosť kontrolovať finančné hospodárenie okresných sekretariátov, neboli však oprávnené povoľovať akékoľvek výdavky. V rámci Oblastného sekretariátu DS v Košiciach vznikla v roku 1945 politická škola. V marci 1947 vznikol popri OS DS v Košiciach zamestnanecký odbor pod vedením Vojtecha Strelca. V tomto roku sa zriadila aj Národohospodárska župa východoslovenská v Košiciach. V meste pôsobilo vydavateľské, nakladateľské a kníhkupecké družstvo Demokráť, podliehajúce Ústrednému družstvu v Bratislave. Vydávalo časopisy *Ozvena*, *Demokratičeskij golos* a *Demokrat*, ktorého redakcia sídlila na Rašínovej ulici č. 2. Funkciu košického oblastného tajomníka zastávali Michal Géci (1945-47) a Štefan Koričanský (1947-48).

Odbory mladých demokratov (OMD) združovali mladých občanov ČSR do 30 rokov s cieľom presadzovať ideovú výchovu podľa programu DS. Organizačné zložky OMD tvorili: ústredie, okresné a miestne OMD. Ústredný výbor OMD mohol založiť aj oblastnú zložku OMD. Oblastný sekretariát Odboru mladých demokratov v Košiciach mal územnú pôsobnosť na celom území východného Slovenska, a to aj potom, ako v roku 1946 vznikol OS DS v Prešove. Oblastný tajomník Vladimír A. Peltzer vytvoril z košického OMD jednu z najaktívnejších celoslovenských organizácií v rámci DS. Sídlil v Košiciach na Štefánikovej ulici č. 85. Na jeho pôde vznikol v októbri 1947 Klub demokratických akademikov v Košiciach. Prvý zjazd OMD z východného Slovenska sa konal v Košiciach. 7.-9. marca 1947. Odmietol vystupovanie Zväzu slovenskej mládeže – spolku „*marxistickej mládeže*“ – ako výhradného zástupcu mládeže, žiadal odpolitizovať odborové organizácie a školskú správu.

Na II. zjazde DS pripravovaný na november 1947 košický sekretariát delegoval riaditeľa pivovaru Jána Solčányho, riaditeľa Slovenskej raf. Viliama Franka a študenta Jána Bajtoša. V tomto období bolo v meste Košice organizovaných 1156 členov DS. V súvislosti

s diskreditačnou kampanou KSS vedenou proti predstaviteľom DS na jeseň 1947 („protištátne sprisahanie“) vyjadril košický oblastný výbor plnú podporu predsedníctvu strany a odmietol „teror a každé stranícko-politické zneužívanie“. Protest pri zneužívaní bezpečnostných orgánov na politické účely vyjadril aj na manifestácii občanov v kine Tatra 16. novembra 1947 za účasti povereníka techniky Jozefa Styka.¹

---

¹ ŠUTAJ, Štefan. *Občianske politické strany na Slovensku v rokoch 1944-1948*. Bratislava 1999; Štátny archív Košice, f. Oblastný sekretariát Demokratickej strany v Košiciach 1945-1948, inv. č. 1-3, šk. 1-2.

Oblasťný sekretariát Demokratickej strany v Košiciach 1945-1948

1. Spisy

Inv. č.	Sign.	Č. spisu	Časový rozsah	Č. škat.
1		1-34	1945	1
		<p>Dočasný organizačný štatút Demokratickej strany z apríla 1945 (2), odklad vojenskej služby pre funkcionárov DS (3, 4), žiadosť Miestnej organizácie DS v Orlove o prevedenie volieb do MNV (5), kontrola dodávky hospodárskych produktov pre okres Snina (8, 15), prijatie Štefana Dziaka za okresného tajomníka DS v Humennom (9), žiadosť Oblasťného sekretariátu DS v Košiciach o preloženie r. kat. farára Andreja Kapušanského do Trebišova (10), prijatie Júliusa Končeka za okresného tajomníka DS v Rožňave (13), založenie Politickej školy pri Oblasťnom sekretariáte DS v Košiciach (16, 28), oznámenie o vymenovaní Jozefa Styka za zodpovedného redaktora novín Demokrat (19), oznam Ukrajinskej národnej rady v Prešove o delegovaní svojich zástupcov do SNR a Dočasného národného zhromaždenia (20), upozornenie redakcie Čs. rozhlasu v Košiciach na neprípustnosť politického zamerania relácií pripravovaných DS (25), správa Oblasťného sekretariátu DS v Košiciach k demonštrácii žien v Trebišove (26), kritika distribúcie potravín a spotrebného tovaru v okrese Trebišov (27), založenie vydavateľského a nakladateľského družstva Demokrat v Košiciach (30), obežník Ústredného sekretariátu DS k vyberaniu členských príspevkov (32).</p>		
2		1-42	1946	1
		<p>Obežník finančného oddelenia DS o zavedení jednotného účtovania (1), obežník sociálneho oddelenia DS o sociálnom poistení občanov (4), pozvánka na valné zhromaždenie Miestnej organizácie DS v Sečovciach (5), odvádzanie členských príspevkov (8), zbierka na volebný fond DS - pokyny (9, 17), zostavovanie voličských zoznamov - pokyny (10-12), uvoľnenie viazaných vkladov pre roľníkov a pestovateľov (15), zakladanie živnostenských odborov pri okresných organizáciách DS (22), smernice generálneho tajomníka DS Miloša Bugára na aktivizáciu predvolebnej činnosti oblasťných a okresných organizácií (23), propagácia denníka Demokrat (30), založenie prípravného výboru Zväzu čs. kolonistov - oznam (33), náhrady vojnových škôd (35, 37), výsledky parlamentných volieb v okresoch Spišská Nová Ves, Rožňava, Liptovský Mikuláš, Ružomberok, Dolný Kubín, Námestovo a Trstená (39), organizačný poriadok OMD (40), územná pôsobnosť Oblasťného sekretariátu OMD v Košiciach (42).</p>		

- 3 1-183 1947 1-2
- Registrácia členstva DS (4, 19), žiadosti Oblastného sekretariátu DS v Košiciach o podávanie hlásení o činnosti funkcionárov ostatných politických strán (5, 11), zriadenie zamestnaneckého odboru pri Oblastnom sekretariáte DS v Košiciach (13), zamedzenie účasti členstva na demonštráciách v súvislosti so súdnym procesom s Jozefom Tisom - obežník Ústredného sekretariátu DS (15), územné členenie OMD na Slovensku (17), zoznam funkcionárov DS z okresov Gelnica, Humenné, Košice-mesto, Košice-vidiek, Kráľovský Chlmec, Moldava nad Bodvou, Medzilaborce, Michalovce, Trebišov a Veľké Kapušany (20), zriadenie Národohospodárskej župy východoslovenskej v Košiciach (22), organizovanie dožinkových slávností - pokyny Oblastného sekretariátu DS v Košiciach (27, 32), delegovanie východoslovenských zástupcov DS do Zväzu mliekárenských družstiev v Bratislave (63), plagátový súboj DS a KSS v Košiciach (68), organizačné prípravy na II. zjazd DS v Bratislave (72, 77, 123, 156), premiestnenie oblastného tajomníka OMD Vladimíra Peltzera do Bratislavy (73), zoznamy delegátov z okresov Michalovce, Trebišov, Sobrance, Veľké Kapušany, Moldava nad Bodvou, Gelnica, Snina, Medzilaborce, Humenné, Kráľovský Chlmec, Košice na II. zjazd DS (93-96, 101-102, 106-108, 110, 115, 116, 137-138), kampaň KSS "protištátne sprisahanie na Slovensku" zameraná proti DS (131-133, 146), zbierka na vytvorenie pamätnej talbule gen. Rudolfovi Viestovi v Košiciach (153), revízia okresného sekretariátu DS v Snine (164), usporiadanie manifestačného zhromaždenia DS v Košiciach (173-174), zvolanie zakladajúceho valného zhromaždenia Klubu demokratických akademikov v Košiciach (183).

- 4 1-5 1948 2
- Zápis osôb prihlásených k reslovakizácii do voličských zoznamov - smernice Oblastného sekretariátu DS v Košiciach (1).

2. Rôzne

- 5 1-3 1945-1948 2
- Ohlas DS a KSS z r. 1945 (1), časopis Nové prúdy č. 24 a 25/1946 (2), časopis Nová generácia č. 17-18/1947, 22-24/1947 a č. 1/1948 (3).

Názov archívu: Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Košiciach

Názov fondu a značka: Oblasťný sekretariát Demokratickej strany v Košiciach 1945-1948 (OS DS KE)

Typ pomôcky: skupinový inventár

Časový rozsah: 1945 - 1948

Miesto uloženia fondu: Košice, Bačíkova 1

Počet inventárnych jednotiek: 5

Počet evidenčných jednotiek: 2

Stav ku dňu: 31. 12. 2014

Fond usporiadal a skupinový inventár zostavil: Mgr. Erik Dulovič, PhD.

Počet strán: 5

Počet exemplárov: 3

Prepísal: Mgr. Erik Dulovič, PhD.

Zaviazal: Knihárska dielňa ŠA v Levoči

Skupinový inventár schválila: PhDr. M. Ostrolucká, riaditeľka ŠA v Košiciach

IV. Východoslovenský krajský výbor Strany slobody v Košiciach 1978-1991

Strana slobody vznikla v roku 1946 ako štvrtá politická strana pôsobiaca na Slovensku v rámci Národného frontu. Jej formovanie súviselo s aktivitami skupiny Vavra Šrobára (Pavol Blaho, Július Gašperík, Ján Beharka) a bývalých členov Hlinkovej slovenskej ľudovej strany (Pavol Čarnogurský, Jozef Kosorín, Imrich Kružliak) spojenými so zakladaním Kresťansko-republikánskej strany. Tá sa mala opierať o slovenské katolícke voličstvo a podporovať československú štátnosť. Po prijatí Aprílovej dohody, keď viacero vplyvných katolíckych politikov definitívne zakotvilo v DS (Andrej Cvinček, Miloš Bugár, Kornel Filo, Ján Kempný), novoutvorená Strana slobody stratila podporu katolíckej hierarchie. Prívlastok „čechoslovakistickej“ strany ovládanej Šrobárovou skupinou (Beharka, Blaho, Jozef Brúha) sa úspešne pokúšali eliminovať mladí katolícki intelektuáli združení okolo neskoršieho predsedu filozofa prof. Jozefa Diešku. Ustanovujúci zjazd strany sa konal v Bratislave v máji 1946. V predvolebnej kampani sa pokúšala etablovať ako centristická strana medzi komunistami a pravitou z DS. Strana slobody vydávala ústredný denník Sloboda. Stranícky program sa ideovo opieral o zásady kresťanského svetonázoru a samostatnosti slovenského národa. Výsledky parlamentných volieb (60 195 hlasov, 3,73 %) strane zabezpečili tri miesta v SNR aj v Ústavodarnom národnom zhromaždení. Podporu získala predovšetkých v oblastiach so silným zastúpením stredného roľníctva na západnom a južnom Slovensku.

Oblasťné výbory sa budovali podľa volebných krajov. Košický oblasťný sekretariát riadil J. Kolesár. Strane slobody sa však nepodarilo založiť okresné organizácie v každom okrese na Slovensku. Začiatkom roka 1948 mala Strana slobody vyše 18 000 členov. Počas februárovej krízy vedenie strany spočiatku odmietlo zakladanie akčných výborov Národného frontu. Prijatie demisie nekomunistických ministrov a rekonštrukciu novej Gottwaldovej vlády 25. februára už podporilo širšie predsedníctvo strany. Poprední členovia strany (Dieška, Blaho, Beharka) po komunistickom prevrate zvolili emigráciu. Počas rokov 1948-1989 bola súčasťou Národného frontu, avšak v podmienkach komunistickej diktatúry bez politického vplyvu. V roku 1964 mala len 86 členov. Pokus o politickú emancipáciu Strany slobody v roku 1968 ukončila okupácia Československa a následné previerky členskej základne. Prvý zjazd Strany slobody v roku 1988 sa venoval predovšetkým organizačným záležitostiam (založenie okresných organizácií v Košiciach a Prešove). Podľa prijatých stanov tvorili ústredné orgány Strany slobody: zjazd, ústredný výbor, predsedníctvo ústredného výboru, sekretariát ústredného výboru ústredná revízna komisia. Mestská organizácia v Košiciach bola na úrovni okresnej organizácie. V kraji, kde nepôsobili okresné organizácie, tvorili krajskú organizáciu miestne organizácie. Za predsedu bol zvolený poslanec SNR Kamil Brodziansky. V predvolebnom programe z roku 1990 strana

propagovala pretvorenie čs. federácie na konfederáciu dvoch zvrchovaných republík. Nové vedenie na čele s D. Janotom však nedokázalo v demokratických podmienkach osloviť voličov a v parlamentných voľbách získala len 1,78 % hlasov.

V období normalizácie sa východoslovenská krajská organizácia strany v súlade s politickou líniou vedenia „*podieľala na plnení uznesení*“ zjazdov KSČ. Z krajskej organizácie Strany slobody boli v roku 1981 za kandidátov NF navrhnutí 26 členovia za poslancov národných výborov vo Východoslovenskom kraji. Krajská konferencia Strany slobody Vsl. kraja volila v 80. rokoch 20. storočia 21 členov krajského výboru a 30 delegátov na Slovenskú konferenciu Strany slobody. Predsedníctvo krajského výboru malo 8-9 členov. V obvode krajskej organizácie pôsobili v tomto období mestské organizácie v Košiciach, Stropkove, Humennom, Trebišove (pre okresy Trebišov a Vranov), Prešove a Bardejove a miestne organizácie v Hrani, Kožuchove (zrušená v r. 1984), Kuzmiciach a Kalši. Funkciu krajského predsedu Strany slobody vo Východoslovenskom kraji zastával vedúci ZVS – Jednota v Kalši Ján Ičo (1979-1982, člen strany od r. 1946), pracovník ONV v Trebišove Jozef Bumbera (1983-1990, člen strany od r. 1965).¹

---

¹ LIPTÁK, Ľubomír (ed.). *Politické strany na Slovensku 1860-1989*. Bratislava : 1992; Štátny archív Košice, f. Východoslovenský krajský výbor Strany slobody v Košiciach 1978-1991, inv. č. 8-16, šk. 1.

Východoslovenský krajský výbor Strany slobody v Košiciach 1978-1991

1. Úradné knihy

Inv. č.	Sign.	Č. spisu	Časový rozsah	Č. škat.
1		1-5	1979	1
		Zápisnice zo zasadnutí Vsl. KV Strany slobody v Košiciach z 27. 2. 1979 - 21. 12. 1979.		
2		1-8	1980	1
		Zápisnice zo zasadnutí Vsl. KV Strany slobody v Košiciach z 26. 2. 1980 - 30. 12. 1980.		
3		1-4	1981	1
		Zápisnice zo zasadnutí Vsl. KV Strany slobody v Košiciach z 24. 2. 1981 - 21. 11. 1981.		
4		1	1982	1
		Zápisnica zo zasadnutia Vsl. KV Strany slobody v Košiciach z 26. 2. 1982.		
5		1-2	1983	1
		Zápisnice zo zasadnutí Vsl. KV Strany slobody v Košiciach zo 4. 10. 1983 - 16. 12. 1983.		
6		1	1984	1
		Zápisnica zo zasadnutia Vsl. KV Strany slobody v Košiciach z 20. 3. 1984.		
7		1-7	1985	1
		Zápisnice zo zasadnutí Vsl. KV Strany slobody v Košiciach z 11. 4. 1985 - 10. 10. 1985.		

2. Spisy

8	1	1979	1	Plán úloh Vsl. KV Strany slobody v Košiciach na r. 1979 (1).
9	1-3	1980	1	Zhodnotenie politicko-odborného školenia organizovaného Vsl. KV Strany slobody v Košiciach (2).
10	1-9	1981	1	Plán úloh Vsl. KV Strany slobody v Košiciach na r. 1981 (2, 7), zloženie Predsedníctva Vsl. KV Strany slobody v Košiciach (3), návrh kandidátov na miesta poslancov do zastupiteľských zborov v r. 1981 (4).
11	1-7	1982	1	Správa o činnosti vsl. organizácie Strany slobody za r. 1981 (1), návrh delegátov vsl. organizácie Strany slobody na celoslovenskú konferenciu strany (2), krajská konferencia Strany slobody Vsl. kraja v novembri 1982 (6).
12	1-5	1983	1	Plán práce Vsl. KV Strany slobody v Košiciach na 1. polrok 1983 (1).
13	1-5	1984	1	Plán práce Vsl. KV Strany slobody v Košiciach na 1. polrok 1984 (2), uznesenie z plenárneho zasadania Vsl. KV Strany slobody v Košiciach konaného 23. 10. 1984 (5).

14	1-4	1985	1
Správa o činnosti vsl. organizácie Strany slobody za r. 1984 (1), vyhodnotenie výročných členských schôdzí organizácií Strany slobody vo Vsl. kraji (4).			
15	1	1986	1
Pozvánka na zasadnutie Predsedníctva Vsl. KV Strany slobody v Košiciach (1).			
16	1	1990	1
Mimoriadna krajská konferencia Strany slobody v Košiciach 18. 2. 1990 - prípravné materiály (1).			

Mestská organizácia Strany slobody v Košiciach 1987-1991

1. Spisy

17	1	1987	1
Stanovisko Mestskej organizácie Strany slobody v Košiciach k návrhu zákona o štátnom podniku (1).			
18	1	1989	1
Mestská konferencia Strany slobody v Košiciach 11. 11. 1989 - prípravné materiály (1).			
19	1-3	1990	1
Mimoriadna mestská konferencia Strany slobody v Košiciach 10. 2. 1990 - prípravné materiály (1), žiadosť o vykonanie lustrácií kandidátov strany do komunálnych volieb (3, k spisu je obmedzený prístup).			

20	1-4	1991	1
----	-----	------	---

Výročná členská schôdza Mestskej organizácie Strany slobody v Košiciach 31. 1. 1991 (1), odstúpenie Mariána Demka z funkcie predsedu Mestskej organizácie Strany slobody v Košiciach (4).

3. Rôzne

21	1-10	1971–1990	1
----	------	-----------	---

Volebný program Vsl. KV Slovenského národného frontu v Košiciach na r. 1971-1975 (2), stanovky Strany slobody z r. 1978 a 1988 (5, 8), volebný program Strany slobody r. 1990 (10).

Názov archívu: Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Košiciach

Názov fondu a značka: Východoslovenský krajský výbor Strany slobody v Košiciach
1978-1991 (VSL SS KE)

Typ pomôcky: skupinový inventár

Časový rozsah: 1978 - 1991

Miesto uloženia fondu: Košice, Bačíkova 1

Počet inventárnych jednotiek: 21

Počet evidenčných jednotiek: 1

Stav ku dňu: 31. 12. 2014

Fond usporiadal a skupinový inventár zostavil: Mgr. Erik Dulovič, PhD.

Počet strán: 6

Počet exemplárov: 3

Prepísal: Mgr. Erik Dulovič, PhD.

Zaviazal: Knihárska dielňa ŠA v Levoči

Skupinový inventár schválila: PhDr. M. Ostrolucká, riaditeľka ŠA v Košiciach

V. Východoslovenský krajský výbor Strany slovenskej obrody v Košiciach 1979-1984

Založenie Strany slovenskej obrody je späté s politickou likvidáciou DS počas neústavného prevratu vo februári 1948. Dňa 23. februára 1948 začala KSS preberať poverenie spravované Demokratickou stranou. Nasledujúci deň bolo vydávanie straníckej tlače zakázané, čím sa ešte viac skomplikovalo spojenie medzi ústredím DS a členstvom v regiónoch. Lettrichovo vedenie nepreferovalo násilné prostriedky a vyzývalo svojich (pasívnych) členov nevstupovať do akčných výborov, ktoré vznikali na Slovensku. Po prijatí demisie nekomunistických ministrov prezidentom Benešom 25. februára 1948 vyzval člen predsedníctva Milan Polák členstvo na vstup do akčných výborov. Po obsadení bratislavského sekretariátu strany Štátnou bezpečnosťou sa zasadnutia Ústredného akčného výboru Národného frontu zúčastnili z DS M. Polák, Jozef Lukačovič, Jozef Mjartan a Jozef Kyselý. Predsedom Akčného výboru DS, ktorý vylúčil zo strany väčšinu demokraticky cítiaceho straníckeho vedenia, sa stal Ján Ševčík, Lettricha vo funkcii vystriedal Polák. Do „obrodeneho“ Národného frontu vstúpila už nová Strana slovenskej obrody 8. marca 1948. V máji 1948 mal poslanecký klub tohto politického subjektu v parlamente 17 členov, nezaradených poslancov bývalej DS bolo osem. Z vyše 200-tisícovej členskej základne DS klesol počet členov Strany slovenskej obrody na 950. Vedenie strany plne akceptovalo vedúcu úlohu KSČ, čo sa prejavilo na klesajúcom počte členov pôsobiacich v národných výboroch. Počas tzv. obrodného procesu v roku 1968 sa začala profilovať ako socialistická strana nemarxistického charakteru s podporou drobného súkromného podnikania. Po okupácii Československa a zvolení Gustáva Husáka za prvého tajomníka Ústredného výboru KSČ sa opäť presadilo konzervatívne Mjartanovo krídlo. V tomto roku mala vyše 1400 členov.

Najvyšším orgánom strany bola Slovenská konferencia, v období medzi konferenciami Ústredný výbor a Predsedníctvo. Riadenie bežnej agendy zabezpečoval Sekretariát Strany slovenskej obrody. V roku revolúcie 1989 mala strana vyše 1300 členov, takmer polovica z nich mala vysokoškolské vzdelanie. Následkom rozpadu komunistickej moci schválili účastníci mimoriadneho zjazdu Strany slovenskej obrody v Bratislave v decembri 1989 obnovenie Demokratickej strany.

Za predsedov strany boli zvolení J. Ševčík (1948-1952), J. Kyselý (1952-1965), J. Mjartan (1966-1983) a Jozef Šimúth (1983-1990). Tlačovým orgánom strany bol denník *Lud*.

Koncom 70. rokov pôsobili vo Vsl. kraji okresné organizácie Strany slovenskej obrody v okresoch Bardejov, Humenné, Košice-vidiek, Michalovce, Poprad, Prešov, Spišská Nová Ves, Stará Ľubovňa, Svidník, Trebišov, Vranov nad Topľou a mestské organizácie v Košiciach (69 členov), Prešove a Poprade. Z volebných obvodov vo Vsl. kraji boli poslancami za Stranu slovenskej slobody: Ernest Balog (Snemovňa národov 1975-1990 / Vsl. Krajský národný výbor),

Ondrej Mazák (SNR 1981), Karol Lukáč (SNR), Ján Haško (Snemovňa ľudu 1969-1971 / Snemovňa národov 1971-1972, Štefan Buľko (Snemovňa národov 1973-1975), Vladimír Janočko (Snemovňa národov 1990), Jozef Polák (SNR 1969-1971, 1981-1986 / Snemovňa ľudu 1971-1976 / Snemovňa národov 1976-1981). V národných výboroch vo Vsl. kraji mala strana v roku 1982 zastúpenie v počte 8 poslancov, z toho vo Vsl. Krajskom národnom výbore jedného poslanca. Funkciu predsedov Vsl. KV Strany slovenskej obrody v rokoch 1979-1984 zastávali poslanec SNR Ondrej Labanský a Karol Lukáč. Podľa organizačného poriadku zvolával krajskú konferenciu Strany slovenskej obrody jej krajský výbor raz za 5 rokov. Predchádzali jej konania mestskej konferencie v Košiciach a okresnej konferencie v Prešove, na ktorých sa zúčastňovalo viacero okresných straníckych skupín. Krajská konferencia volila 30-členný krajský výbor a 40 delegátov s hlasovacím právom na Slovenskú konferenciu Strany slovenskej obrody. Taktiež rokovala o politických, hospodárskych a organizačných úlohách SSO v kraji v ďalšom funkčnom období. Na ustanovujúcom zasadnutí Vsl. krajského výboru Strany slovenskej obrody bolo volené 11-členné predsedníctvo, predseda a krajský tajomník strany.¹

---

¹ LIPTÁK, Ľubomír (ed.). *Politické strany na Slovensku 1860-1989*. Bratislava : 1992; Štátny archív Košice, f. Východoslovenský krajský výbor Strany slovenskej obrody 1979-1984, inv. č. 14-19, šk. 1.

**Východoslovenský krajský výbor Strany slovenskej obrody v
Košiciach 1979-1984**

1. Úradné knihy

Inv. č.	Sign.	Č. spisu	Časový rozsah	Č. škat.
1		1-5	1979	1
		Zápisnice zo zasadnutí Predsedníctva Vsl. KV Strany slovenskej obrody v Košiciach z 30. 6. 1979 - 17. 12. 1979.		
2		1-5	1979	1
		Zápisnice zo zasadnutí Vsl. KV Strany slovenskej obrody v Košiciach z 2. 3. 1979 - 17. 12. 1979.		
3		1-8	1980	1
		Zápisnice zo zasadnutí Predsedníctva Vsl. KV Strany slovenskej obrody v Košiciach z 23. 1. 1980 - 4. 11. 1980.		
4		1-4	1980	1
		Zápisnice zo zasadnutí Vsl. KV Strany slovenskej obrody v Košiciach z 1. 3. 1980 - 14. 11. 1980.		
5		1-10	1981	1
		Zápisnice zo zasadnutí Predsedníctva Vsl. KV Strany slovenskej obrody v Košiciach z 27. 1. 1981 - 13. 11. 1981.		
6		1-4	1981	1
		Zápisnice zo zasadnutí Vsl. KV Strany slovenskej obrody v Košiciach z 20. 2. 1981 - 13. 11. 1981.		
7		1-9	1982	1

Zápisnice zo zasadnutí Predsedníctva Vsl. KV Strany slovenskej obrody v Košiciach z 22. 1. 1982 - 18. 8. 1982.

8	1-2	1982	1
	Zápisnice zo zasadnutí Vsl. KV Strany slovenskej obrody v Košiciach z 3. 3. 1982 - 10. 6. 1982.		
9	1	1982	1
	Zápisnica zo zasadnutia politicko-organizačnej komisie Vsl. KV Strany slovenskej obrody v Košiciach z 29. 6. 1982.		
10	1-8	1983	1
	Zápisnice zo zasadnutí Predsedníctva Vsl. KV Strany slovenskej obrody v Košiciach z 25. 1. 1983 - 11. 11. 1983.		
11	1-4	1983	1
	Zápisnice zo zasadnutí Vsl. KV Strany slovenskej obrody v Košiciach z 25. 3. 1983 - 30. 11. 1983.		
12	1-5	1984	1
	Zápisnice zo zasadnutí Predsedníctva Vsl. KV Strany slovenskej obrody v Košiciach z 10. 4. 1984 - 3. 12. 1984.		
13	1-4	1984	1
	Zápisnice zo zasadnutí Vsl. KV Strany slovenskej obrody v Košiciach z 2. 3. 1984 - 4. 12. 1984.		

2. Spisy

14	1-4	1979	1
Zoznamy členov Strany slovenskej obrody podľa okresov Vsl. kraja (1, 3), plán hlavných úloh Vsl. KV Strany slovenskej obrody v Košiciach na r. 1979 (2).			
15	1-7	1980	1
Plán hlavných úloh Vsl. KV Strany slovenskej obrody v Košiciach na r. 1980 (1), rozpracovanie záverov 18. zasadnutia Ústredného výboru KSČ na podmienky Vsl. KV Strany slovenskej obrody v Košiciach (5), správa o činnosti vsl. organizácie Strany slovenskej obrody za r. 1980 (7).			
16	1-5	1981	1
Návrhy kandidátov Strany slovenskej obrody z Vsl. kraja za poslancov zastupiteľských zborov (1, 3), výkaz prijatých socialistických záväzkov členov vsl. organizácie Strany slovenskej obrody (5).			
17	1-8	1982	1
Správa o činnosti vsl. organizácie Strany slovenskej obrody za r. 1981 (1), krajská konferencia Strany slovenskej obrody v Košiciach 6. 11. 1982 - prípravné materiály (6).			
18	1-7	1983	1
Plán hlavných úloh Vsl. KV Strany slovenskej obrody v Košiciach na r. 1983 (1), plnenie socialistických záväzkov členmi vsl. organizácie Strany slovenskej obrody (6).			
19	1	1984	1
Správa o činnosti vsl. organizácie Strany slovenskej obrody za r. 1983 (1).			

3. Rôzne

20

1-13

1979–1982

2

Bulletin Ústredného výboru Strany slovenskej obrody pre funkcionárov a členov.

Názov archívu: Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Košiciach

Názov fondu a značka: Východoslovenský krajský výbor Strany slovenskej obrody
v Košiciach 1979-1984 (VSL SSO KE)

Typ pomôcky: skupinový inventár

Časový rozsah: 1979 - 1984

Miesto uloženia fondu: Košice, Bačíkova 1

Počet inventárnych jednotiek: 20

Počet evidenčných jednotiek: 2

Stav ku dňu: 1.6. 2014

Fond usporiadal a skupinový inventár zostavil: Mgr. Erik Dulovič, PhD.

Počet strán: 6

Počet exemplárov: 3

Prepísal: Mgr. Erik Dulovič, PhD.

Zaviazal: Knihárska dielňa ŠA v Levoči

Skupinový inventár schválila: PhDr. M. Ostrolucká, riaditeľka ŠA Košice

Register osôb

B

Bazovský Ľudovít – II/6

Bugár Miloš – III/2

D

Deák József – II/6

Demko Marián – IV/20

DZ

Dziak Štefan – III/1

G

Grobon Július – II/3

H

Harčar Anton – II/6

I

Imrédy Béla – II/6

K

Kapušanský Andrej – III/1

Konček Július – III/1

P

Peltzer Vladimír – III/3

S

Styk Jozef – III/1

T

Teleki Pál – II/6

Tiso Jozef – III/3

V

Viest Rudolf – III/3

Register miest

B

Bratislava – III/3

Č

Československo – II/4

D

Dolný Kubín (okres) – III/2

G

Gelnica (okres) – III/3

H

Humenné – III/1

Humenné (okres) – III/3

K

Košice-mesto (okres) – III/3

Košice-vidiek (okres) – III/3

Kráľovský Chlmec (okres) – III/3

L

Liptovský Mikuláš – III/2

M

Maďarsko – II/3, II/4, II/6

Medzilaborce (okres) – III/3

Michalovce (okres) – III/3

Moldava nad Bodvou (okres) – III/3

N

Námestovo (okres) – III/2

O

Orlov, o. Stará Ľubovňa – III/1

P

Prešov – III/1

R

Rožňava – III/1

Rožňava (okres) III/2

Ružomberok (okres) – III/2

S

Slovensko – II/4, II/6, III/3

Snina (okres) – III/1, III/3

Sobrance (okres) – III/3

Spišská Nová Ves (okres) – III/2

T

Trebišov – III/1

Trebišov (okres) – III/1, III/3

Trstená (okres) – III/2

V

Veľké Kapušany (okres) – III/3

Východné Slovensko – III/3

Východoslovenský kraj - V/14, V/16

Register korporácií

B

Béke Párt – II/6

Č

Československý rozhlas, redakcia Košice – III/1

D

Dočasné národné zhromaždenie – III/1

K

Klub demokratických akademikov Košice – III/3

Komunistická strana Slovenska – III/3, III/5

M

Mestské zastupiteľstvo Košice – II/6

Miestna organizácia DS Orlov – III/1

Miestna organizácia DS Sečovce – III/2

N

Národohospodárska župa východoslovenská Košice – III/3

O

Oblasťný sekretariát OMD Košice – III/2

S

Slovenská národná rada – III/1

U

Ukrajinská národná rada Prešov – III/1

Ú

Ústredný sekretariát DS Bratislava – III/1, III/3

Ústredný výbor Komunistickej strany Československa – V/15

Ústredný výbor Strany slovenskej obrody – V/20

Z

Zväz čs. kolonistov – III/2

Zväz mliekárenských družstiev Bratislava – III/3

Register vecný

Č

členstvo – I/1, II/1, II/2, II/4, III/3, V/14, V/16, V/18, V/20

D

Demokrat (denník) – II/6, III/1, III/2

Demokrat (vydavateľstvo) – III/1

demonštrácie - III/3

F

farár – III/1

funkcionári – III/1, III/3, V/20

L

lustrácie – IV/19

M

memorandum – II/3, II/4

minister – školstva – II/3

ministerstvo – vnútra – II/6

N

národné výbory – III/1

Nová generácia (časopis) – III/5

Nové prúdy (časopis) – III/5

noviny – II/5, II/6, III/1

O

obce – II/2

opatrovňa – detská – II/3

P

plány – IV/8, IV/12, IV/13, V/14, V/15, V/18

podniky – štátne – IV/17

poistenie – III/2

politické strany – III/3

poriadok – organizačný – II/2, II/3

poriadok – súdny – II/6

poslanci – IV/10, V/16

potraviny – III/1

predseda – ministerský – II/3, II/6

preukaz – vodičský – II/6

príspevky – členské – II/4, III/1, III/2

produkty – hospodárske – III/1

program – volebný – IV/21

R

reforma – pozemková – II/4

reslovakizácia – III/4

roľníci – III/2

rozhlas – III/1

S

Slovenská jednota (noviny) – II/5, II/6

slávnosti – III/3

služba – vojenská – III/1

stanovy – IV/21

súdny proces – III/3

Š

škody – vojnové – III/2

škola – politická – III/1

škola – priemyselná – II/6

školenia – IV/9

štatút – organizačný – III/1

T

trh – II/4

tovar – III/1

U

účtovanie – III/2

V

vklady – viazané – III/2

voľby – III/1, III/2, IV/19, IV/21

Z

zákony – IV/17

zamestnanci – III/3

záväzky – socialistické – V/16, V/18

zbory – zastupiteľské – IV/10, V/16

zhromaždenia – III/3

zjazdy – III/3

Ž

ženy – III/1

živnostníci – III/2

OBSAH

ÚVOD	2
ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK	9
ZOZNAM OUŽITEJ LITERATÚRY	10

INVENTÁR

I. Obvodný sekretariát Egyesült Magyar Párt v Košiciach 1938-1940.....	12
II. Miestna organizácia Strany slovenskej národnej jednoty v Košiciach 1941-1944.....	16
III. Oblastný sekretariát Demokratickej strany v Košiciach 1945-1948.....	21
IV. Východoslovenský krajský výbor Strany slobody v Košiciach 1979-1991.....	27
V. Východoslovenský krajský výbor Strany slovenskej obrody v Košiciach 1979-1984.....	34

REGISTRE

Register osôb.....	41
Register miest.....	42
Register korporácií.....	44
Register vecný.....	45